
[w:] H. Krauze-Sikorska i M. Klichowski (red.), *Pedagogika dziecka*. Podręcznik akademicki (pp. 119 – 137). Wydawnictwo Naukowe UAM.

УДК 378:37.013

Грень Л. М., Осьмініна К. С.

м. Харків, Україна

РОЗВИТОК ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МАЙБУТНІХ КЕРІВНИКІВ

«Краса – це яскраве світло, що осяває світ»

В. О. Сухомлинський

Проблема естетичного виховання майбутніх керівників пов'язана зі зміною пріоритетів ціннісних орієнтацій, яка обумовлена процесами постійної трансформації не тільки в суспільстві, але й у світі, а також процесами глобалізації. Вчені підкреслюють, що естетичне виховання володіє унікальними можливостями комплексно впливати на всі сфери особистості і сприяти гармонізації її розвитку. Тому естетичне виховання – це важливий етап для кожного майбутнього керівника.

Естетичну культуру представлено як особистісне утворення, що відображає розвиненість естетичних смаків, емоційно-почуттєвого культурологічного досвіду та позитивного емоційного ставлення до естетичних явищ об'єктивного навколишнього світу. Естетичне виховання, на відміну від інших видів виховання, спрямоване перш за все на пробудження в особистості почуттєво-емоційної сфери. Воно спрямоване на формування у майбутніх фахівців розуміння прекрасного, на розвиток творчих здібностей, потреб, навичок і вмінь. Ми вважаємо, що сучасні тенденції глобалізації та розвиток інформаційних і комунікаційних технологій, пов'язані з розвитком інноваційних процесів в естетичній

культури майбутнього керівника, тому приводя до розуміння необхідності їх системного, цілісного вивчення, включення нових понять. Суттєвий вклад у розкриття сутності естетичного виховання зробили А. Луначарський, А. Макаренко, В. Сухомлинський, Н. Киященко, М. Таборідзе, В. Моляко, С. Русова, К. Ушинський, А. Шевчук, Є. Фльоріна, Г. Григор'єва та ін. Так, А. Луначарський у характеристиці сутності виховання величезну увагу приділяв власній активності особистості в опануванні моральністю. В. Сухомлинський, розроблюючи теорію виховання, обґрунтував необхідність цілісного підходу до всебічного розвитку особистості. Різноманітні сфери освітньої діяльності – навчання, виховання праця – активно впливають на естетичний розвиток студентів. Естетичний розвиток майбутніх фахівців повинен проявлятися у процесі діяльності, змісті роботи, стосунках, результатах діяльності. Особливістю естетичного виховання є безпосередній вплив на почуттєву і розумову сфери людини як предметів і явищ середовища, так і творів літератури і мистецтв [1]. Естетичний смак надає можливості більш тонко, диференційовано і об'єктивно оцінити естетичну вартість явища або предмета. Естетичний смак характеризують почуття міри, гнучкість і стійкість оцінок, широта сприйняття. Естетичний смак розвивається, удосконалюється, тобто він залежить від всього комплексу знань і усіх факторів розвитку особистості. Збочення смаку виявляються найчастіше всього у двох формах: міщанстві й естетстві (снобізмі). Розвинений смак є завжди чуйним і вимогливим до гармонії форми і змісту явища чи предмета. Висновком всієї роботи має бути формування естетичного ідеалу. Естетичний ідеал є найбільш загальне уявлення про прекрасне (вищу ступінь досконалості) у природі, суспільстві і людині, яке сприймається як мета. Відтак, естетична свідомість виступає у вигляді двох основних структурних компонентів: естетичного ідеалу, який

виражає сутність світоглядної сфери свідомості, і естетичного смаку, який є ядром розумово-емоційної сфери естетичної свідомості [2].

Естетичне виховання – складова частина виховного процесу, безпосередньо спрямована на формування здатності сприймати і перетворювати дійсність за законами краси в усіх сферах діяльності людини [3]. Виховання забезпечується системою методів: переконання; прикладу; вправи; змагання; заохочення; критики і самокритики; примусу. Метод переконання – основний метод виховання. Він апелює до розуму, логіки, почуттів і досвіду людини, забезпечуючи добровільне прийняття ідей, формування переконань і перетворення їх у мотиви поведінки. Метод прикладу є цілеспрямованим і планомірним впливом на свідомість і поведінку, системою позитивних прикладів, які закликані бути основою формування ідеалу поведінки, засобом самовиховання. Відрізняються групи прикладів безпосереднього і опосередкованого впливу на свідомість вихованців. Важливе місце у вихованні належить прикладам опосередкованого впливу (через усне слово, літературу, театр, кінофільми, образотворче мистецтво тощо). До них належать: приклади життя і діяльності історичних осіб; видатні приклади індивідуального і масового героїзму у захисті Батьківщини; приклади трудового героїзму сучасників в усіх галузях діяльності та ін. Метод вправи передбачає накопичення студентами естетичного досвіду, формування в них позитивних естетичних якостей, звичок, потреб і інтересів, розвиток педагогічної майстерності. Використання методу змагання дозволяє розвинути дух здорового суперництва і рівняння на кращих, стимулювати співпрацю і взаємодопомогу у колективі. До основних принципів змагання належать: гласність; порівнянність результатів; створення умов для розповсюдження кращого досвіду. Метод заохочення складає систему засобів і прийомів морального і матеріального стимулювання високих результатів естетичного виховання. Сутність методу критики і самокритики полягає у

використанні системи впливів на студентів з метою виховання у них високого почуття відповідальності за своєчасне і якісне виконання завдань естетичного виховання. Жоден з названих методів не є універсальним. Виконання усієї сукупності завдань естетичного виховання досягається творчим використанням всього арсеналу методів у процесі взаємодії суб'єкта і об'єкта виховання. Культура естетичних почуттів вимагає високої загальної культури навчального процесу – ставлення до людини як до найвищої цінності. Естетичне виховання у колективі починається з багатьох емоційних стосунків між його членами. Від того, що переважає в житті дитини – справедливість чи несправедливість – залежить її душевний стан, взаємодія її внутрішнього світу з людьми, які живуть поруч і входять в її життя [4]. Юнак, який відчуває красу в людях, утверджує в собі віру в добро. Ми згодні з думкою В. Сухомлинського, що це, є одним із важливих чинників свідомої дисципліни.

Таким чином, саме естетичне виховання формує вміння бачити вищий ідеал прекрасного. Сприймання краси – це основа естетичного виховання підростаючого покоління, через усі сфери духовного життя якого повинна проходити червоною ниткою думка: красу треба цінувати і берегти. Естетичне виховання надає можливість кожній особистості оцінювати явища дійсності крізь призму найвищих духовно-моральних та естетичних ідеалів. Отже, забезпечення навчально-матеріальних, організаційних, морально-психологічних, естетичних і гігієнічних умов зумовлює ефективність процесу естетичного виховання студентів, майбутніх керівників.

Література. 1. Відродження і розвиток культури України: проблеми історії, теорії і практики // Тези доповідей Всеукраїнської наукової конференції. – К.: Друкар. – 1993. 2. Національна державна комплексна програма естетичного виховання. Проект / АПН України, Інститут українознавства КДУ ім.Т. Шевченка; уклад. І. І. Зязюн, О. М. Семашко. –

К., 1994. 3. *Фіцула М. М.* Педагогіка : навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. – К: Академвидав, 2003. – 528 с.

4. *Маслов В. С.* Теорія та практика культурологічного виховання / В. С. Маслов. – К.: КВГІ, 1995.

УДК 159.9.07

Гура Т. В.

м. Харків, Україна

ОСНОВНІ СКЛАДОВІ КОНЦЕПЦІЇ ПСИХОЛОГІЧНИХ ЗАСАД СТАНОВЛЕННЯ ЛІДЕРСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ

Постановка проблеми. Проблема лідерства розглядається з позицій різних соціально-гуманітарних наук. Реалізація лідерського потенціалу громадян як соціальне явище супроводжує людство протягом усього його існування. Лідерство зустрічається на будь-якому рівні соціальної організації. Лідерство існує скрізь, де є колективна діяльність, будь-яке спільне заняття потребує упорядкування поведінки індивідів, вироблення загальних цілей і визначення шляхів і способів їх досягнення [1].

Лідерський потенціал є соціально-психологічною властивістю особистості, яка відображує як ситуаційно обумовлену, так і незалежну від ситуації здатність індивіда до успішного здійснення лідерства. Рівень лідерського потенціалу визначається ступенем розвитку його індивідуальної (здібності, особистісні риси, цінності) та універсальної (досвід, навички, стилі лідерства, рольовий репертуар) складових. Лідерський потенціал також являє собою сукупність внутрішніх потреб, можливостей, засобів, ціннісного ставлення, які сприяють досягненню такого рівня інтеграції компетентності, відповідальності, активності і комунікабельності, що забезпечує провідний вплив на членів групи при спільному вирішенні завдань у різних видах